OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Demokratia- ja julkisoikeusosasto
EU-oikeus ja tietosuoja
Erityisasiantuntija Silja Kantonen

Lausunto
15.3.2024

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalle

Oikeusministeriön asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi liikennevakuutuslain, Liikennevakuutuskeskuksesta annetun lain ja vakuutusyhtiölain muuttamisesta (HE 10/2024 vp)

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt oikeusministeriöltä kirjallista asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi liikennevakuutuslain, Liikennevakuutuskeskuksesta annetun lain ja vakuutusyhtiölain muuttamisesta (HE 10/2024 vp). Esityksen mukaan sillä pannaan täytäntöön moottoriajoneuvojen käyttöön liittyvän vastuun varalta otettavaa vakuutusta ja vakuuttamisvelvollisuuden voimaansaattamista koskevan direktiivin uudet säännökset.

Oikeusministeriö on lausunut asiassa esityksen valmistelun aikana. Oikeusministeriön esittämät huomiot ovat liittyneet henkilötietojen suojaan, erityisesti EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen liikkumavaran käyttämiseen. Jatkovalmistelussa esitystä on täydennetty ja täsmennetty liikkumavaraa koskevien kysymysten osalta ja oikeusministeriön esiin nostamat seikat on keskeisiltä osin huomioitu valmistelussa. Oikeusministeriö kuitenkin kiinnittää edelleen huomiota EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen 10 artiklan mukaisten tietojen käsittelyä koskeviin edellytyksiin sekä ns. suojatoimisääntelyyn, joka olisi huomioitava erityisiä henkilötietoryhmiä sekä rikostuomioihin ja rikoksiin liittyvien tietojen käsittelyä koskevaa erityissääntelyä annettaessa.

Esitetyn liikennevakuutuslain 91 b §:tä koskevien säännöskohtaisten perusteluiden mukaan liikennevakuutuskeskus voi maksukyvyttömyyselimenä joutua käsittelemään henkilötietoja muun muassa, kun

se selvittää korvauksenhakijan oikeutta korvaukseen liikennevahingon perusteella. Perusteluiden mukaan näihin tietoihin voi sisältyä terveydentilatietoja, jotka kuuluvat yleisen tietosuoja-asetuksen 9 artiklassa tarkoitettuihin erityisiin henkilötietoihin. Lisäksi perusteluiden mukaan liikennevahinkojen korvauskäsittely voi edellyttää yleisen tietosuoja-asetuksen 10 artiklassa tarkoitettuihin rikostuomioihin ja rikkomuksiin liittyvää henkilötietojen käsittelyä, koska liikennevahinko voi olla myös liikennerikos. Esityksen säännöskohtaisten perusteluiden mukaan kyseisten tietojen käsittely vakuutustoiminnassa on sallittu tietosuojalain (1050/2018) 6 §:n 1 momentin 1 kohdan ja 7 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla.

Vaikuttaisi siltä, että perusteluissa oleva viittaus tietosuojalain 7 §:ään on virheellinen, sillä yleisen tietosuoja-asetuksen 10 artiklan mukaisia henkilötietoja voidaan käsitellä vakuutuslaitoksen vastuun selvittämiseksi tietosuojalain 7 §:n 1 momentin 2 kohdan nojalla. Perusteluissa viitatun tietosuojalain 7 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan yleisen tietosuoja-asetuksen 10 artiklassa tarkoitettuja tietoja saa puolestaan käsitellä, jos käsittely on tarpeen oikeusvaateen selvittämiseksi, laatimiseksi, esittämiseksi, puolustamiseksi tai ratkaisemiseksi.

Yleinen tietosuoja-asetus edellyttää 9 ja 10 artiklan mukaisten tietojen käsittelylle suojatoimia, joilla turvataan rekisteröidyn oikeuksia ja vapauksia. Koska 91 b §:n edellyttämään henkilötietojen käsittelyyn sovellettavia suojatoimia ei ole erikseen arvioitu esityksessä, vaikuttaisi siltä, että käsittelyyn on tarkoitus soveltaa tietosuojalain 6 §:n 2 momentin mukaisia suojatoimia. Oikeusministeriöllä ei ole tämän osalta huomautettavaa. Oikeusministeriö kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, että tietosuoja-asetuksen edellyttämistä suojatoimista tulisi aina sisällyttää riittävä arviointi ja kuvaus hallituksen esityksen perusteluihin.